

IMM. A. E.

A „MAGYARORSZÁGI ARTISTA EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

E hivatalos közlöny megjelenik minden hó 1-én és 16-án. — Minden feleletet óhajtó levélhez válasz-
:: :: bélyeg melléklendő. :: ::

SZERKESZTŐSÉG: VI. Ó-UTCA 41.

TELEFON 28—75.

HIVATALOS ÓRA DÉLUTÁN 3—4.

Előfizetési díj tagoknak: egész évre 4.80 K, fél évre 2.40 K, negyed évre 1.20 K, havonként 40 fillér, nem tagoknak 50%-al drágább.

Aalbach elnök lemondása.

Jegyzőkönyv-kivonat, a Magyarországi Artista Egyesület 1915. március hó 26-án tartott választmányi üléséről. Jelen voltak: Aalbach elnök, Gerő Jenő (Szöke Szakál) I. alelnök, Szabó Sándor II. alelnök, Mach Lázár titkár, Aczél Viktor ellenőr, Mach Zsigmond pénztáros, Palota Frigyes gazda, Neszmélyi Izsó, Wagner Lajos, Bácskai Sándor, Arányi Vilmos, Sziklai Benő választmányi tagok.

Aalbach elnök, üdvözli a jelenlevőket, konstatálja a határozatképességet és felkéri titkárt az utolsó jegyzőkönyv felolvasására.

Titkár megteszi a választmány jóváhagyja, hitelesítik.

Gerő Szöke Szakál I. alelnök, a választmány nevében üdvözli az elnököt háláját fejezván ki, hogy dacára betegségének, nem feledkezett az egyesület ügyeiről s kéri a jó Istent, hogy az összes artisták javára tartsa meg egészségben.

Aalbach elnök megköszöni az üdvözlést.

Mach Lázár titkár, beszámol a télikerti matiné eredményéről. Bevétel: 946 kor. 40 fill. Kiadás: 528 kor. 12 fill., tehát tiszta maradvány: 418 kor. 28 fillér ebből elküldetett a „Sajtó” hadikórháznak 10% 50 kor.

A „Sajtó” kórház ezen adományt levélben elismerte és megköszönte.

Aalbach elnök jelenti, hogy egy feljelentés érkezett be Nagyváradról, hogy az ottani Salon-Cabaréban a művezetői állást egy hölgy foglalta el, amely hölgy művezetői vezetése ellen, az egyesület már egy ízben kénytelen volt szigorúan eljárni és indítványozza ismét az akkori eljárást ellene alkalmazni és esetleg egy régebbi választmányi határozat értelmében intézkedni. Egyhangulag elfogadva.

Mach Lázár titkár jelenti, hogy Glaser Fülöp a Meteor kávéház tulajdonosa ismét 50 kor. adományozott. Köszönettel tudomásul vétetett.

Aalbach elnök jelenti, hogy több választmányi tag levélben azt indítványozza, hogy a Vigszinházban egy

matinét rendezzünk. A választmány az indítványt szó-többséggel elfogadja és a következő urakat választja a rendező-bizottságba: Szabó Sándor, Hunyadi Emil, Sziklai Benő, Bácskai Sándor, Palota Frigyes, Wagner Lajos, Aczél Viktor és Gerő Jenő (Szöke Szakál.)

Mach Lázár titkár, három segélykérvényt terjeszt elő, amelyekből a 453. sz. és a 1292. sz. tagoknak 25—25 kor. segély lett kiutalva, a 1492. sz. tag segélykérvénye el lett utasítva, de a tagdíjhátralékára a halasztás meg lett adva.

Továbbá váltótartozásaira, ugymint tagdíjhátralékaira halasztást kérnek: 1377, 1376, 1421, 705, 468, 856, 1491. és 127. sz. tagok. Megadatik.

Felvételek: Hubay Hugó, Tábori Emil, Lövy Izsák és feltételesen Bader Adolf és Miss Sheba.

Aalbach elnök jelenti, hogy megrongált betegsége lehetetlené teszi neki az elnöki és szerkesztői tiszt betöltését annál is inkább, mert kevés segítő munkaerőt lát maga körül. A választmány működése nem felel meg intencióinak. Beszédében több panaszt emel a választmány működésére nézve, *nem azonosíthatja magát a választmány ötleteivel, kifejti, hogy elvi ellentétbe került a választmánnyal és ezért beadja szilárd megváltoztathatlan lemondását az elnökségről és szerkesztőségről*, megjegyezván, hogy az április 1-én megjelenő hivatalos közlöny szerkesztését még vállalja. Átadja az elnöki széket Szabó Sándor II. alelnök urnak.

Szabó alelnök átveszi az elnöklést.

Szöke Szakál nem feledkezik meg Aalbach ur buzgalmáról és visszatérve az elnök azon szavaira, hogy ezzel a választmánnyal együtt dolgozni nem tud, a közjó érdekében felkéri a választmány összes tagjait, hogy mondjanak le tisztjükről Aalbach elnök javára, talán egy majdan megválasztandó választmány élén megtalálja azon utat, mely kitűzött célja felé vezet.

A választmány egyhangulag hozzájárul ezen indítványhoz.

Aalbach elnök ezuttal újból kijelenti, hogy még ez

esetben sem óhajtja lemondását meg nem történnék tekinteni.

Nagy vita támad, melyben Szőke Szakáll, Palotta Frigyes, Wagner Lajos, Bácskai Sándor urak résztvesznek.

Mach Zsigmond, Aalbach elnök szemrehányásai és lemondásának hatása alatt ingerülten felszólal.

Aalbach elnök, *Mach* Zsigmond felszólalásában személyeskedést látván, az ülésről eltávozott.

Szőke Szakáll indítványára, a választmány egyhangulag kijelenti további működését az egyesületben és tudomásul veszi *Aalbach* elnök lemondását.

Szabó Sándor alelnök, kijelenti, hogy a választmány tagjai bár sajnálkozásukat fejezik ki egy ily agilis munkaerő elvesztésén, egy szívvel egy lélekkel fogadják meg egymásnak összetartó lankadhatatlan működésüket az artistaság összességének boldogulására. Indítványára f. hó 30-ára d. u. 3 órakor rendkívüli választmányi ülés hívattatik egybe.

Több tárgy nem lévén, alelnök az ülést berekeszti.

Az artistanőkhöz!

Gyakran gondolkoztam azon, mi az oka annak, hogy az artista pályán levő hölgyek egyáltalán nem ébredtek még annak tudatára, hogy társadalmilag oly alacsony erkölcsi színvonalon állanak, hogy az emberben önkénytelenül is felmerül az a kérdés, vajjon a magyar artistanők teljesen elvesztették becsületérzésüket és önértéküket?

Tényleg ma a magyar artistanő a közönség előtt ugyanolyan erkölcsi színvonalon áll, amelyen hajdanában a buffet-hölgyek állottak, akikről köztudomású volt, hogy kizárólag az a hivatásuk, miszerint éjjeli tivornyákon élvhajhászó férfiakat szórakoztassanak és az italok fogyasztását előmozdítsák. Régebben mégis tettek különbséget artistanők és buffet-hölgyek között, de ma a vendég nem tudja, artistanővel vagy fogyasztást előmozdító hölgyvel van-e dolga. Azonban a férfira nézve ez közömbös lehet, — vagy legjobb esetben is azt gondolja magában, ha a nőnek mindegy, hogy minő becsülésben részesül, — neki bizonyára semmi köze hozzá. És épen itt rejlik a baj oka!

A mai artistanők nem törődnek azzal, miképen vélekedik róluk a nagyközönség, hanem párját ritkító közönnyel tulteszik magukat ezen a „csekélységen“. Legfőbb ideje, hogy az artistanők belássák, hogy ez így tovább nem mehet és ennek így tovább nem szabad mennie. Én csak röviden akarok itt rámutatni ennek indokaira és meg akarok kísérelni minden lehetőt, hogy őket jobb belátásra bírjam.

Vissza kell előbb egy kissé térnem a hajdani időkre, amikor még a különféle mulatóhelyeken buffet-hölgyek, ugynevezett „hangulatcsináló“, költhezésre csábító hölgyek léteztek. Ezek a hölgyek csak éjfél után jelentek meg elegáns estélyi öltözékben és ott sűrűtökeforogtak a vendégek közt, kémlélődve olyan társaság után, melyben előkelő vagy dusan költhező vendégek ültek és keresve a módot, hogy az ilyen társasághoz

csatlakozhassanak. Ha azután a kellő társaságba jutottak, igyekeztek a vendéget borral, csókkal, nótával szórakoztatni, azután cigányzene mellett táncoltak is kivilágos-kiviradtig, — gyakran még tovább is.

A rendőrség azonban végre is megsokallta ezeket az üzelmeket és olyan rendszabályt hozott, mely a buffet-hölgyeket a közönség szemében a kéj nőkkel egy kategóriába juttatta és így a buffet-hölgynek tulajdonképeni becsét teljesen semmivé tette.

Ennek az lett a következménye, hogy alig akadt nő, aki erre a pályára lépett, mert hiszen nem akart egyenlő lenni a hivatásos kéj nőkkel. Szükség volt tehát valami okos és bölcs tanácsra.

Akadt azután egy Columbus, aki a kérdést ügyesen megoldotta, amennyiben az ilyen hölgyeket elkeresztelte „parkettáncosnők“-nek, és a buffet-hölgyek az új elnevezés alatt nem csak régi birodalmukat foglalták el, hanem egyszerre „artisták“ is lettek. Ma minden hölgy, aki varietébe van szerződötve, artistanőnek nevezi magát, tekintet nélkül arra, hogy az-e vagy nem! Már most hogyan különböztesse meg a közönség a tiszta buzát a konkolytól? Ez ma a mulatóhelyeken megforduló vendégekre nézve lehetetlenség, mert valamelyik ott szereplő hölgy nem is artistanő, egyszerűen parkettáncosnőnek nevezeti magát és artistanő gyanánt szerepel, noha nem tesz egyebet, mint hogy éjféltájban az e célra szerződötett előtáncossal egyszer körül táncol, hogy a férfiak gyönyörködhesseken női bájaiban. Egyéb képességeiről azután csak vidám férfitársaságban tesz tanúságot.

Már most azzal, hogy az artistanők ezt tisztán csak *kényelemszeretetből* minden ellentmondás nélkül eltűrrik, önmaguk az okozói annak, hogy őket az ilyen hölgyekkel egy kategóriába sorozzák, nem gondolván arra, hogy *ezzel nem csak önmaguknak, hanem az artistaság összességének is helyrehozhatatlan károkat okoznak.*

Ha az artisták nálunk Magyarországon nem részesülnek abban a becsülésben, mint más országokban, ennek nagyrészt a nők az okai, mert ők azok, akik az artisták erkölcsi színvonalát mind mélyebbre sülyesztik. Minden artistának és artistanőnek kötelessége közreműködni abban, hogy ez az áldatlan állapot végre megszűnjék. Mindenkinek, *akiben a becsületérzésnek csak egy szikrája is van, arra kell törekednie, hogy a mi foglalkozásunkhoz tartozó egyének kivétel nélkül oly tiszteletben részesüljenek, aminőben más kultur államokban már régóta részüik van.*

Nem akarunk mi ezzel erkölcsöt prédikálni, vagy bárkit is keresetforrásában károsítani, de mindenki működjék azon a téren, mely képességeinek megfelelő és nekünk nem szabad tűrnünk, hogy egyes élősdiek közénk furakodjanak, a mi foglalkozásunkat lealacsonyítsák és megvetésnek tegyék ki.

Jelöljük meg már most, hogy kit tekintünk mi artistanőnek és kit nem. Artistanő az olyan hölgy, aki képes a színpadon valamelyes művészetet produkálni akár egyedül, akár többek társaságában és akár mint énekesnő, táncosnő, színésznő stb. — akár mint cirkuszi művésznő. Táncosnő alatt azonban nem olyan táncosnőket értünk, akik csak egy közönséges körtáncot tudnak eltáncolni, hanem olyanokat, akik a táncművészetben tényleg jártasok. Végeredményben tehát úgy áll a dolog,

hogy egy igazi artistanő lehet ugyan parkettáncosnő is, de csak parkettáncosnő artistanő nem lehet. Ha egy artistanő valamilyen művészi táncot a parketten produkál, azért ő még a parketten is művésznő, tehát artistanő marad.

Kérdjük már most, minő alapon kell egy artistanőnek eltérnie, hogy egy magát jogtalanul artistanőnek nevező nővel egy kategóriába soroztassék? Pedig ma úgy a közönség, mint az igazgatók, — tisztelet a kivételnek — egy kategóriába sorozzák őket. Az igazgató egyformán bánik a hölgyekkel, mert az artistanő ma abban a hiszemben él, hogy ezt kénytelen eltérni. A vendéget pedig félrevezetik, mert ha valamelyik mulatóban egy ott szerződésben lévő hölgy neki artistanő gyanánt mutatkozik be, nincs módjában az állítás valóságáról meggyőződni. Az igazgatónak ugyanis érdekében áll az, hogy minden hölgy, aki nála szerződötve van, artistanőnek tekintessék, még akkor is, ha az illető hölgy csekély fizetés ellenében csak arra a célra lett szerződötve, hogy férfiakat szórakoztasson, mert a nőnek, ha artistanőnek keresztelik el, a férfiak előtt több az értéke. És ezek a megszégyenítő dolgok mind az önök becsületének és tekintélyének rovására történnek. De nem csak keresetükben, szerződéseik megkötésénél szenvednek az artistanők ezáltal károkat, hanem a nagy nyilvánosság előtt is. Hányszor olvastuk a bíróság vagy rendőrség előtt valamely büncselekménnyel vádolt nőről, hogy foglalkozás gyanánt az artista pályát jelölte meg, holott ez a legritkább esetben volt igaz. De éppen ezek a hölgyek voltak olyanok, akik éjjeli mulatóhelyeken tengetik életüket és hogy értéküket növeljék, bitorolják az artistanő elnevezést s meghurcolják azt.

Ennek a helyzetnek véget kell vetni!

Szedjék össze magukat, hölgyeim és mutassák meg, hogy a magyar artistanőben még van önérték és becsületérzés! Szövetkezzenek minél számosabban, hogy azután az Önök társaságába jogtalanul befurakodott jövevényeket egyesült erővel a maguk köréből kipusztíthassák, vagy legalább is maguktól távol tarthassák!

A magyarországi artista egyesület Önöket ebben a törekvésükben bizonyára szóval és tettel is támogatni fogja, mert hiszen az egyesületnek ez legszentebb kötelessége és az egyesületet főképen azért is alapították, hogy az artisták érdekeit és a kari becsületet a leghathatósabbban megoltalmazza. És Önök csakis a magyarországi artista egyesülettel együttműködve, azzal karöltve emelkedhetnek magasabb erkölcsi színvonalra, mert ha az egyesület tagjai közé belépnek, akkor tagsági igazolványukkal mindenkor ki tudják mutatni, hogy Önök tényleg artistanők és a legerélyesebben tiltakozhatnak az ellen, hogy Önöket buffet- vagy hasonló foglalkozású hölgyekkel egy kategóriába sorozzák.

Az egyesület vezetősége viszont minden egyes esetben lelkiismeretesen fogja vizsgálat tárgyává tenni, hogy a felvételt kérők méltóak-e arra, hogy az egyesület kötelekébe felvétessenek és ily módon az egyesület választmányába beválasztandó hölgytagok közreműködése mellett mégis meg fogja tisztítani a tiszta buzát az ocsútól.

Ha majd ilyképen minden valódi artistanő az egyesület védelme alatt lesz, akkor a mi foglalkozásunk nemcsak hogy közbecsülésben fog részesülni, de úgy a közönség, mint az igazgatók is kénytelenek lesznek a közénk tartozókkal szemben oly módon viselkedni, ahogyan művésznőkkel szemben viselkedni kell.

Tehát még egyszer, tisztelt hölgyeim, szedjék össze magukat, szíveljék meg szavainkat és majd elérkezik az az idő, amikor nem fognak győzni eléggé hálálkodni azért, hogy Önökben a kötelességtudást és az önértéket felébresztették. *Rajta hölgyeim, törjünk friss erővel és egyesült akarattal a kitűzött szép cél és egy jobb jövő felé!*

Körlevél a vidéki hatóságokhoz.

Az 1914. évi december hó 24-iki közgyűlésünk határozata értelmében a hatóságokhoz az alanti köriratot intéztük:

Budapest, 1915 évi február hó.

Nagyságos Urunk!

A háboru által előidézett súlyos gazdasági válság talán senkit sem sujt jobban, mint az artistákat.

Egyrészt ugyanis sokkal kevesebb társulat működik, mint rendes viszonyok között és így az artisták jelentékeny része nem juthat szerződéshez,

másrészt pedig azok az artisták, akik maguk vállalkoznak társulatok összeállítására, a legnagyobb nehézségekkel küzdenek, mert míg ők kénytelenek a belépti díjakat a lehető legkisebb mértékre leszállítani, tehát bevételeik a minimumra csökkennek, addig kiadásaik, t. i. az utazási költségek, a nyomtatványok és az eltar-tási szükségletek jelentékeny mérvben emelkedtek, annál is inkább, mert a székesfővárost kivéve, a többi város vagy község még az engedélyi díjakat sem engedi el, sem nem mérsékli azokat.

Az artisták azonban, minthogy szokva vannak a takarékos, néha még nyomorgó életmódhoz is és mivel szívesen dolgoznak még akkor is, ha éppen csak a betevő falatot tudják megszerezni, a nagy nehézségek dacára is igyekeznek maguknak és családjuknak akár-milyen nyomoruságos megélhetést biztosítani, de ebben a törekvésükben a vidéki hatóságok igazán teljesen érthetetlen módon akadályozzák meg őket, amennyiben a társulatok működésére az engedélyt nem adják meg azon okból, mert most háboru van.

Nem kell talán bővebben magyaráznunk, hogy ez az indokolás nem állhat meg.

Mert az artistára nézve, minthogy egész életén át mindig csak művészetének él és más kenyérkereseti forrás után nem is nézett, a művészet foglalkozássá lett és így tekintet nélkül arra, hogy háboru van-e vagy nincs, kénytelen ezt az egyetlen foglalkozást üzni, ha éhen halni nem akar.

Ennek a foglalkozásnak a gyakorlásától pedig az artistát ép oly kevéssé lehet elzárni, mint bármely más foglalkozású honpolgárt.

Hiszen ne méltóztassék figyelmen kívül hagyni: hogy az artista éppen olyan polgára ennek a hazának, mint minden más magyar ember;

épen úgy fizeti adóját, mint mások, sőt az engedélyi díjak és bélyegek befizetése által még külön is hozzájárul a község és az ország terheinek viseléséhez;

az artista is teljesíti hazafias kötelességeit, ő is katonáskodik és ha kell, ép úgy ontja vérének a hazáért, mint bármely más állampolgár;

de adózik készséggel és szívesen a jótékonyosság oltárán is, amidőn művészetét ingyen bocsátja a hazafias és a jótékony cél rendelkezésére.

És ne méltóztassék figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy ma már az artista is teljesít kulturmissziót, mert hiszen vándortársulatokkal beutazza a legtávolabbi és olyan vidékeket is, ahol a magyar szó ritkán hallatszik, és hozzájárul ahhoz, hogy anyanyelvünket mindenfelé terjessze.

Az artistát tehát ép oly kevéssé lehet megfosztani attól, hogy tisztességes munkájával magát eltarthassa, mint bármely más polgárt és semmi alap sincs arra, hogy épen az artistákkal tegyenek kivételt és rájuk nézve tegyék lehetetlenné a megélhetést.

Rá kell mutatnunk még arra is, hogy Budapesten úgy a székesfőváros tanácsa, mint a rendőrség, nemcsak hogy az artisták megélhetését nem akadályozzák, vagy nehezítik, hanem épen ellenkezőleg, mindent elkövetnek, hogy helyzetüket megkönnyítsék. Amennyiben jelentékenyen leszállítják a városi és rendőri engedélyi díjakat, nem rakaszkodnak szigorúan a szabályrendeletek betartásához, nem szűkkeblűek az engedélyek megadásában és szívesen támogatnak minden vállalkozást, mely a tisztesség keretein belül megélhetési forrást nyújthat.

Azt hisszük és reméljük, hogy a tek. Hatóságok az itt előadottak után más szempontból fogják a helyzetet megítélni és nem fognak a jövőben akadályokat gördíteni azon artisták elé, akik társulataikkal náluk játszási engedélyért folyamodnak, — nem azért, hogy vagyont szerezzenek, — hanem csak azért, hogy nyomorultan el ne pusztuljanak. Hiszen annyian véreznek el a harcmezőn, hogy mindenkinek, aki élni akar, meg kell erre adni a lehetőséget.

Midőn még arra kérjük az igen tisztelt Hatóságokat, hogy mindenféle tisztességtelen elem távoltartása végett az engedélyek kiadásánál főként azokat az artistákat részesítsék előnyben, akik tagjai a Magyarországi Artista-Egyesületnek, vagyunk kérelmünket a tisztelt Hatóságok szíves jóindulatába ajánlva,

hazafias üdvözléssel

a Magyarországi Artista-Egyesület.

Mach Lázár,
titkár.

Aalbach Jacques,
elnök.

H i r e k.

Tuma Erwin karnagy, aki tartalékos hadnagy, ezredéhez hadiszolgálatra bevonult. Mielőtt bevonult, házasságot kötött özv. Betüfy Irénnel, (Pető Irén) Josefstadtban. (Szívélyesen gratulálunk! a szerk.)

Halálozás. Fájdalommal jelentjük, hogy hű tagunk Kleinberger Lajos úr márc. 27-én elhunyt. Béke hamvaira.

Üdvözetek a harctérről.

Köczög János: Az ujságot megkaptam és fogadják hálás köszönetemet, amiért voltak oly szívesek értesíteni engem a feleségem hogylétéről. Kérem a hivatalos lapot továbbra is küldeni. Üdvözlöm az összes kollégákat!

Gallai Jenő: Tudatom mindnyájukat, hogy ma már március 11-ike van és én még tiprom szegény elgyöngült lábammal a térdig érő havat. Én hála Isten még nem sebesültem meg s még eddig mindig talpon voltam, habár egy párszor nagyon meghültem és erős influenzám is volt, de mindamellett szolgálataimat teljesítettem. Irhatnék sok érdekes dolgot, de hát tiltva van, de ha Isten segítségével haza tudok kerülni, — ha!!! — vége lesz a háborúnak, de azt hiszem, hogy nem találják a végét ennek a dolognak, pedig már untig elég volna, akkor naplóból, melyet a háboru kezdetétől fogva vezetek, Önöknek leszek oly bátor egy kötetet küldeni. Ma nagy a hideg és hó, de máskülönbben a deckungban meleg van. Tisztelem az összes Kollégákat! Most $\frac{3}{4}$ 10, sietek zárni soraimat, mert 10 órakor küldünk egy pár granátot a muszkáknak tizórára. Üdvözlöm önöket!

Steinberg Izsó, aki Mürzuslagban tesz katonai szolgálatot, káplárnak lett előléptetve.

Felhívás!

Felhívjuk mindazon artistanőket és artistákat, kik még nem tartoznak egyesületünk kötelékébe, hogy abba tagokul lépjenek, mert az egyesületet támogatni nemcsak kötelesség, hanem az a csekély tagdíj ellenében sokat nyújt.

A M. A. E. vezetősége.

Tagjainkhoz!

Felkérjük t. tagjainkat, hogy úgy jelenlegi címüket, mint pedig lakásváltoztatásukat velünk azonnal közöljék, nehogy a lap küldése fennakadást szenvedjen. Az előfizetési díj a tagdíjjal együtt küldendő.

A M. A. E. vezetősége
és a Szerkesztőség.

Kiadja a „MAGYARORSZÁGI ARTISTA EGYESÜLET.”

Felelős szerkesztő: AALBACH JACQUES.